

Konjunkturutviklingen i Norge

Veksten i norsk økonomi har fortsatt gjennom 2005 stort sett i tråd med forventningene. Både bruttoinvesteringer, særlig i oljevirkksomheten, men også i annen næringsvirksomhet, sammen med husholdningenes konsum og boliginvesteringer har trukket veksten opp. Utviklingen har vært stimulert av ekspansive impulser fra finanspolitikken gjennom skattelettelser og ikke minst ved et svært lavt rentenivå både nominelt og reelt. Et interessant trekk ved utviklingen fra 2. til 3. kvartal i år er nedgangen i boliginvesteringene. Igangsetting av nye boliger har stort sett vist en fallende tendens siste året, og dette gir seg nå utslag også i investeringene. Prisene på boliger i andrehåndsmarkedet øker nå mindre enn tidligere. Sysselsettingen målt i timeverk har økt mye i løpet av oppgangen, men langt mindre målt i antall personer. Den registrerte arbeidsledigheten har falt en god del gjennom året, mens antall arbeidssøkere ifølge AKU, bare viser små endringer. Prisveksten i Norge, målt med konsumprisindeksen, er moderat, og justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) er den meget lav og fortsatt under målområdet på 1,5-3,5 prosent. Høye oljepriser har skapt usikkerhet rundt konjunkturutviklingen internasjonalt. Det var frykt for at svært høye oljepriser ville gi negative effekter på pro-

markedet øker nå mindre enn tidligere. Sysselsettingen målt i timeverk har økt mye i løpet av oppgangen, men langt mindre målt i antall personer. Den registrerte arbeidsledigheten har falt en god del gjennom året, mens antall arbeidssøkere ifølge AKU, bare viser små endringer. Prisveksten i Norge, målt med konsumprisindeksen, er moderat, og justert for avgifts- endringer og uten energivarer (KPI-JAE) er den meget lav og fortsatt under målområdet på 1,5-3,5 prosent.

Høye oljepriser har skapt usikkerhet rundt konjunkturutviklingen internasjonalt. Det var frykt for at svært høye oljepriser ville gi negative effekter på pro-

Makroøkonomiske hovedstørrelser. Regnskapstall for 2003-2005. Vekst fra forrige periode. Prosent

	2003	2004	Sesongjustert			
			04.4	05.1	05.2	05.3
Konsum i husholdninger mv.	2,9	4,7	1,8	0,3	1,7	0,9
Konsum i offentlig forvaltning	1,3	2,2	0,5	0,0	0,4	-0,2
Bruttoinvesteringer i fast realkapital	0,2	7,8	11,7	-9,5	8,6	-3,3
Fastlands-Norge	-3,7	7,2	6,7	-7,7	4,6	0,5
Utvinning og rørtransport	16,1	7,8	10,9	-9,4	21,4	-5,3
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	1,4	4,4	2,3	-1,1	1,8	0,6
Eksport	0,2	0,8	-0,3	-0,9	0,9	2,5
Råolje og naturgass	-0,7	-0,7	-4,7	1,6	2,0	-0,5
Tradisjonelle varer	4,4	3,4	4,4	-1,2	-1,9	5,3
Import	1,1	8,9	2,7	-2,4	4,3	2,8
Tradisjonelle varer	5,1	10,2	0,2	0,8	3,8	4,4
Bruttonasjonalprodukt	1,1	2,8	1,3	0,2	1,3	0,8
Fastlands-Norge	1,4	3,4	1,6	0,5	0,8	0,8
Arbeidsmarkedet						
Utførte timeverk	-1,6	1,9	-0,3	0,1	0,2	0,1
Sysselsatte personer	-1,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,4
Arbeidsstyrke ²	-0,5	0,3	0,0	0,0	0,4	0,5
Arbeidsledighetsrate, nivå ³	4,5	4,5	4,5	4,5	4,7	4,8
Priser og lønninger						
Lønn per normalsårsverk ⁴	3,9	4,3	5,1	4,8	4,0	3,0
Konsumprisindeksen (KPI) ⁴	2,5	0,4	1,2	1,0	1,5	1,8
KPI justert for avgifts- endringer og uten energivarer (KPI-JAE) ⁴	1,1	0,3	0,9	0,7	1,0	1,2
Eksportpriser tradisjonelle varer	-2,3	8,4	-0,8	0,3	1,3	1,6
Importpriser tradisjonelle varer	-0,3	4,5	-0,1	0,2	-0,4	0,0
Utenriksregnskap						
Driftsbalansen, milliarder kroner	204,3	231,4	66,2	73,3	56,4	82,4
MEMO (justerte nivå tall)						
Pengemarkedsrente (3 mnd. NIBOR)	4,1	2,0	2,0	2,0	2,1	2,3
Utlånsrente, banker ⁵	6,1	4,2	4,0	4,0	3,9	4,0
Råoljepris i kroner ⁶	204,7	257,3	279,9	298,0	327,5	398,9
Importveid kronekurs, 44 land, 1995=100	92,8	95,6	93,1	93,6	92,1	90,7
NOK per euro	8,00	8,37	8,20	8,24	8,05	7,88

¹ Konsum i husholdninger og idelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i Fastlands-Norge.

² Definert som summen av ledige ifølge AKU og sysselsetting ifølge nasjonalregnskapet fratrukket utlendinger i utenriks sjøfart.

³ Ifølge AKU.

⁴ Prosentvis vekst fra samme periode året før.

⁵ I slutten av perioden.

⁶ Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

duksjon og inntekter og at dette kunne forsterkes ved en omlegging av pengepolitikken i kontraktiv retning. Så langt ser imidlertid utviklingen ut til å ha «normalisert» seg noe. Dels skyldes det at oljeprisene er noe lavere enn tidligere i høst, og dels har frykten for at prisene skulle fortsette oppover i stort grad lagt seg. Det er nå en vanlig oppfatning at vi framover vil se priser som varierer rundt dagens nivå, dvs. i overkant av 50 dollar per fat. Dette gir fortsatt en bane med et høyt nominelt og reelt nivå for oljeprisen, men langt fra en så dramatisk utvikling som enkelte så for seg for noen måneder siden.

Nytt i forhold til forrige konjunkturrapport er den nylig gjennomførte renteøkningen i euroområdet. I noen grad reflekterer den en noe høyere prisvekst som følge av høyere oljepriser, men den kan også være en følge av at man nå forventer litt høyere BNP-vekst i euroområdet i 2006 enn i 2005. Noen markert konjunkturoppgang kan man imidlertid knapt kalle den forventede utviklingen i euroområdet for tiden. Det er derfor lite trolig at vi vil oppleve noen markert renteøkning i euroområdet i 2006.

I USA fortsetter høykonjunkturen med uforminset styrke, og rentene har fortsatt å øke i tråd med forventningene. Vi har tidligere lagt til grunn at konjunkturutviklingen i USA ville vise en nedgang mot slutten av 2005. Tall til og med tredje kvartal 2005 og utviklingen i tradisjonelt ledende indikatorer i USA, viser nå ikke tegn til at et konjunkturomslag er nært forestående. Vi har derfor endret våre anslag for konjunkturutviklingen i utlandet slik at vekstanslagene er mer på linje med konsensusanslag for 2006. Vi legger imidlertid til grunn en svakere vekst internasjonalt i 2007 og 2008. Litt forenklet sagt har vi forskjøvet nedgangen i utlandet med om lag ett år. I tråd med dette har vi økt våre anslag for rentene i euroområdet noe i forhold til vår forrige konjunkturrapport. Dette øker handlingsrommet for Norges Bank til å kunne sett opp rentene noe mer også i Norge for å bremse veksten i innenlands etterspørsel. Vi har derfor nå antatt at styringsrenta i Norge økes om lag i takt med renteøkningen i euroområdet i 2006.

Den vedtatte finanspolitikken for 2006 er i hovedtrekk i tråd med hva vi tidligere har lagt til grunn med hensyn til makroøkonomiske impulser. Budsjettet er om lag konjunkturnøytralt, og gir ingen vesentlige impulser til den makroøkonomiske utviklingen i norsk økonomi på kort sikt. Det gjennomføres noen økninger i indirekte skattesatser som får betydning for konsumprisene på kort sikt, men omfanget er relativt begrenset og vil neppe påvirke pengepolitikken.

Vi forventer at høykonjunkturen i norsk økonomi i store trekk vil fortsette i 2006, men at veksten avtar markert neste år sammenliknet med de foregående to årene. Grunnene til dette er dels at stimulerende impulser fra finanspolitikken uteblir og dels at investere-

ringsoppgangen i oljevirksomheten dempes. Dette er i tråd med våre tidligere anslag. I tillegg har vi nå lagt til grunn at styringsrenta fra Norges Bank øker litt mer enn tidligere antatt i takt med økte renter i euroområdet. Dette henger blant annet sammen med at vi nå antar en noe sterkere vekst i utlandet enn vi gjorde i våre tidligere konjunkturrapporter. De antatte renteøkningene er imidlertid ganske beskjedne. Hovedgrunnen til dette er at oppgangen i norsk økonomi delvis stopper opp og veksten blir beskjeden i 2007. Dette året kommer det heller ingen impulser fra finanspolitikken eller oljeinvesteringene ifølge våre anslag. I tillegg ser vi da for oss en moderat internasjonal konjunkturedgang. Med den svake oppgangen i rentene fra sommeren 2005 til sommeren 2006 blir dermed veksten i norsk økonomi svært beskjeden i 2007.

I 2008 og 2009 antar vi at finanspolitikken vil gi nye sterke ekspansive impulser til norsk økonomi. Oljeinvesteringene forventes ikke å øke i disse årene, men det kan tenkes at internasjonaliseringen av norsk oljevirksomhet vil gi stimulanter til eksport både av varer og tjenester i tilknytning til utbygging i andre land. Et svakt konjunkturomslag i utlandet vil også kunne gi vekstbidrag til økonomien mot slutten av prognoseperioden. Vi antar, i tråd med våre anslag i forrige konjunkturrapport, at styringsrentene settes noe opp i 2009 både i utlandet og i Norge. Likevel anslår vi at veksten i norsk økonomi vil øke noe igjen fra det lave nivået i 2007, og slik at vi i 2009 er nær et konjunkturnøytralt nivå. I alle disse årene anslår vi at konsumprisveksten holder seg på et nivå i underkant av inflasjonsmålet på 2,5 prosent.

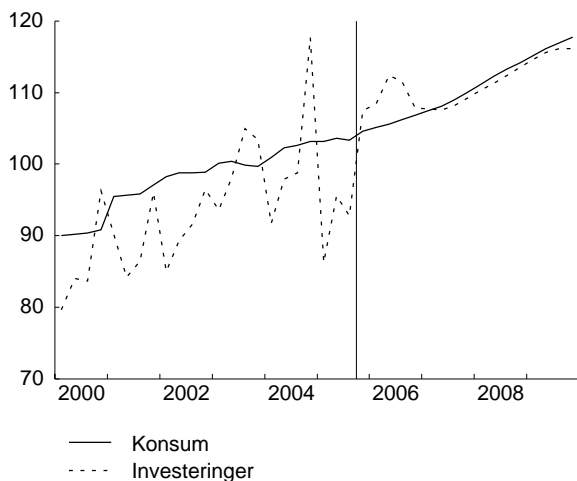
Finanspolitikken – små aggregerte impulser før 2008

Veksten i konsum og investeringer i offentlig forvaltning har vært beskjeden så langt i 2005 ifølge det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR). Investeringsnivået vil falle noe i forhold til i 2004, og konsumveksten ser ut til å bli lavere enn året før. Nedgangen i forsvarsutgiftene bidrar til dette. Når finanspolitikken tross dette har vært ekspansiv i 2005 målt med strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd (SOBU) i forhold til trendnivået for BNP for Fastlands-Norge, skyldes det i noen grad lavere skatter. Som følge av lavere sykefravær og nedgang i utbetalingen av dagpenger til arbeidsledige, blir stønadveksten til husholdningene lavere i 2005 enn året før.

Det finanspolitiske opplegget fra den nye regjeringen er basert på at budsjettunderskuddet (SOBU) i 2006 i forhold til trend-BNP er uendret i forhold til i 2005 (se St.prp. nr.1 Tillegg nr. 1). Det innebærer at olje-engebruken utover handlingsregelen blir mindre i 2006 enn i år, og gjør det realistisk å anta at SOBU vender tilbake til en streng tolkning av handlingsregelen i 2007, godt hjulpet av en anslått sterk vekst i Petroleumsfondet. Hvis råoljeprisen holder seg i

Offentlig forvaltning

Sesongjusterte volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

nærheten av 50 dollar per fat i årene framover, slik vi antar, vil Petroleumsfondet øke betydelig de nærmeste årene. Det medfører at det ifølge handlingsregelen blir rom for en betydelig mer ekspansiv finanspolitikk i 2008 og 2009 enn i 2007. Som i vår foregående konjunkturrapport antar vi at dette slår ut i sterkere vekst i konsum og investering i offentlig forvaltning fra og med 2008.

Selv om de aggregerte impulsene fra finanspolitikken er små i 2006, foretas det likevel betydelige endringer i innretningen av politikken på ulike områder neste år. For det første gjennomføres det en reform av den direkte beskatningen som innebærer at den såkalte delingsmodellen erstattes med en beskatning av utbytte utover normalt avkastningsnivå, samtidig som marginalsatsen på lønnsinntekt reduseres. En effekt av dette er at en oppnår en mer lik beskatning av arbeids- og kapitalinntekt av personer på marginen. I tillegg økes minstefradraget, og en rekke fradragordninger endres også i ulike retninger. Disse endringene til sammen bidrar til en reduksjon i direkte skatter for personer med i hovedsak vanlige lønnsinntekter sammenliknet med et inntekts- eller inflasjonsjustert system basert på 2005-regler. Men den samlede direkte personbeskatningen er om lag den samme i 2006 som i 2005 når en tar hensyn til blant annet fjerning av delingsmodellen. Vi har innarbeidet disse skatteendringene i våre modellanslag, men det er usikkerhet knyttet til dette siden endringene er så vidt omfattende.

De viktigste endringene i indirekte skatter er at enkelte sats i merverdiavgiftssystemet er økt. Satsen for «matmoms» økes fra 11 til 13 prosentpoeng, og den lave satsen blant annet på transporttjenester økes fra 7 til 8 prosent. Sammen med en del mindre avgiftsøkninger bidrar dette til en økning i den indirekte beskatningen fra 2005 til 2006 som anslås å ville øke

veksten i konsumprisindeksen (KPI) med 0,4 prosentpoeng. Disse endringene påvirker imidlertid ikke KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE). Lavere barnehagesatser trekker derimot prisveksten ned med drøyt 0,1 prosentpoeng neste år.

Våre anslag for veksten i konsum i offentlig forvaltning er i tråd med anslagene i Tilleggsproposisjonen fra den nye regjeringen, og innebærer ganske moderat vekst i offentlig konsum. En vesentlig komponent i økningen i anslaget for konsum i offentlig forvaltning knytter seg til en antakelse om at kommunene vil bruke det meste av sine økte budsjettammer til å øke utgiftene og ikke til å nedbetale gjeld. For investeringer i offentlig forvaltning avviker vi noe fra anslagene i Tilleggsproposisjonen (også i forhold til vår forrige konjunkturrapport) fordi forsvaret etter planen vil importere to fregatter fra Spania neste år til en samlet verdi på over 6 mrd. kr. Betalingen for disse har skjedd fortløpende (og er derfor inkludert i SOBU), men investeringene motsvares i all hovedsak av en tilsvarende import slik at virkningene på BNP er helt minimale. Planlagt import av en fregatt hvert år i perioden 2007-2009 behandles på samme måten.

Vi har som tidligere, innarbeidet kostnadseffektene av innføring av tjenestepensjon i næringslivet i 2006 for de som nå ikke omfattes av en slike ordning. De økte lønnskostnadene antas gradvis å bli velte over på lønnstakerne gjennom en noe svakere utvikling i utbetalt lønn. Dette er noe av forklaringen på den moderate lønnsveksten vi anslår de nærmeste årene.

For 2007 legger vi til grunn at direkte skatter økes med 2 mrd. kroner slik at personskattenivået kommer tilbake til 2004-nivå. Dette er i tråd med signaler fra den nye regjeringen. Det gir rom innenfor handlingsregelen for litt høyere vekst i offentlige utgifter. For 2008 og 2009 er det, som tidligere nevnt, rom for en mye sterkere vekst i kjøp av varer og tjenester i offentlig forvaltning enn i 2006 og 2007 selv når vi bare inflasjonsjusterer skattenivået. Også her er anslagene i tråd med hva vi forutsatte i forrige konjunkturoversikt.

Moderat renteoppgang neste år og fortsatt sterk krone

I forrige konjunkturrapport la vi til grunn at renta skulle holde seg lav og tilnærmet uendret fram til 2008. Dette hadde bakgrunn i at vi forventet lavere vekst internasjonalt ved inngangen til 2006. Grunnlaget for denne antagelsen har blitt svekket i det siste. Ulike konjunkturindikatorer tyder nå på at veksten ute kommer til å fortsette en stund til, og vi antar at veksttakten først dempes mot slutten av neste år. I høst har flere sentralbanker satt opp styringsrenta. På rentemøtet den 2. november 2005 økte Norges Bank styringsrenta med 0,25 prosentpoeng til 2,25 prosent. Den europeiske sentralbanken økte renta til samme nivå i desember, noe som var den første økningen i

Virkninger av høyere renter

Vi har i denne konjunkturrapporten økt våre renteanslag for 2006 både i euroområdet og i Norge i forhold til tidligere anslag. Endringene har sammenheng med at den internasjonale konjunkturedgangen som vi hittil har lagt til grunn, er utsatt i tid. I tillegg har både ESB og Norges Bank økt sine styringsrenter i tiden etter at vi publiserte forrige rapport. I denne boksen analyserer vi virkningene på norsk økonomi av at norske styringsrenter endres ved hjelp av beregninger på KVARTS-modellen.

I en første beregning forutsettes en parallell renteøkning i Norge og i utlandet, slik at vi kan anta at det ikke får utslag på valutakursen. I den andre beregningen foretas renteøkningen isolert i Norge noe som får kronkursen til å styrke seg (appresiere). Inflasjon og realøkonomi påvirkes da på en ganske annen måte enn i den første beregningen.

Beregning 1. Parallell renteøkning i utlandet og Norge

I denne beregningen økes altså Norges Banks styringsrente og tilsvarende renter i utlandet med ett prosentpoeng fra og med 2006 i forhold til vår referansebane. Andre anslag for internasjonal og norsk økonomi endres ikke. En slik renteøkning kan tenkes å komme som en respons på en forventet økning i veksten i utlandet og ved at renteøkningen er tilstrekkelig til at vekstøkningen og tilhørende prisresponsen faktisk uteligger.

Høyere nominelle og reelle renter reduserer først og fremst husholdningenes konsum gjennom to kanaler. Husholdningenes inntekter reduseres på grunn av økte renteutgifter da husholdningene har større gjeld enn fordringer som påvirkes av renteendringen. I tillegg spiller realrenten en rolle for husholdningenes tilpasning av konsum over tid ved at sparingen øker når avkastningen på sparing har økt eller prisen på konsum i dag øker i forhold til prisen i framtiden. Tilsvarende effekter har vi på boliginvesteringene. Lavere etterspørsel gir lavere produksjon og import. Lavere aktivitet fører til lavere sysselsetting og ledigheten øker med om lag halvparten av reduksjonen i sysselsettingen. Mindre press i arbeidsmarkedet bidrar til at lønnsnivået reduseres litt. Det øker eksporten av tradisjonelle varer noe samtidig som importandelene også reduseres. Men her er virkningene små.

En tommelfingerregel er at på mellomlang sikt vil BNP Fastlands-Norge reduseres med om lag ett prosentpoeng når renta øker med ett prosentpoeng. Noen hovedtall presenteres i tabellen under. Det blir ikke noen særlig endring i inflasjonen eller prisnivået innenfor denne tidshorisonten så lenge valutakursen er uendret. Det skyldes at kostnadsøkningene som følger av renteøkningen om lag motsvares av lavere lønnskostnader. Dette er igjen en følge av at presset i arbeidsmarkedet i utgangspunktet er ganske moderat. Med utgangspunkt i en situasjon med vesentlig lavere arbeidsledighet, ville virkningene på lønningene og dermed hele det nominelle bildet blitt større.

Beregning 1. Virkninger av 1 prosentpoeng høyere rente i Norge og i utlandet. Avvik fra referansebanen i prosent, der ikke annet fremgår

	2006	2007	2008	2009
Konsum i husholdningene	-0,5	-1,0	-1,5	-1,9
Bruttoinvesteringer i fast kapital	-0,2	-0,8	-1,3	-1,7
Boliginvesteringer	-0,6	-2,5	-4,9	-6,9
Eksport	0,0	0,0	0,0	0,0
Import	-0,3	-0,7	-1,1	-1,5
BNP Fastlands-Norge	-0,2	-0,5	-0,7	-0,9
Bruttoprodukt i industri	-0,1	-0,3	-0,4	-0,5
Sysselsetting	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4
Lønn	0,0	-0,1	-0,2	-0,4
Boligpris	-0,3	-1,8	-3,8	-5,4
Endring i prosentpoeng:				
Inflasjon (målt ved KPI-JAE)	0,0	0,1	0,0	-0,1
Arbeidsledighetsrate	0,1	0,1	0,2	0,2

Beregning 2. Isolert renteøkning i Norge

I denne beregningen økes rentene tilsvarende som i beregning 1, men nå bare i Norge. Alle andre anslag for norsk og internasjonal økonomi er som i referansebanen. En slik renteøkning fører til at kronkursen appresierer¹. Da reduseres importprisene målt i norske kroner, konkurransevnen for norske produsenter blir dårligere, men husholdningene får glede av lavere priser selv om de fortsatt får økte rentebetalinger som følge av renteøkningen.

Som det framgår av tabellen under er de realøkonomiske utslagene kvalitativt ganske like de som inntreffer når renteøkningen er «universell». Konsumet faller, investeringene likeså og dermed reduseres importen. Nå synker imidlertid også eksporten litt og effekten av konkurransevnen er slik at konkurranseutsatt sektor påvirkes mer negativt enn tjenesteytende sektorer som leverer til konsum. For BNP Fastlands-Norge er effekten på kort sikt større enn i den første beregningen, mens den lenger fram er om lag den samme. Den negative sysselsettingseffekten av en isolert renteendring er imidlertid litt sterkere på grunn av en dreining i bruken av innsatsfaktorer i produksjonen mot mer produktinnsats og mindre arbeidskraft. Årsaken er at reduserte importpriser som gjennomgående reduserer produktinnsats mer enn timekostnadene.

Det nominelle bildet er betydelig endret i forhold til den første beregningen. Renteøkningen gjør at den importveide valutakursen styrker seg med nesten fem prosent første året for så å falle tilbake til om lag 4 prosent etter fire år. Det medfører at konsumpriser og lønninger synker nominelt, men likevel slik at reallønnen øker litt og bidrar til å forsterke forverringen i arbeidsmarkedet. Følgelig vil en særnorsk renteøkning både ha klare nominelle og reelle virkninger, mens en generell renteøkning i hovedsak bare har virkninger på realøkonomien. Boligprisen utgjør imidlertid et unntak. På 3-4 års sikt reduseres boligprisene om lag like meget i de to beregningene

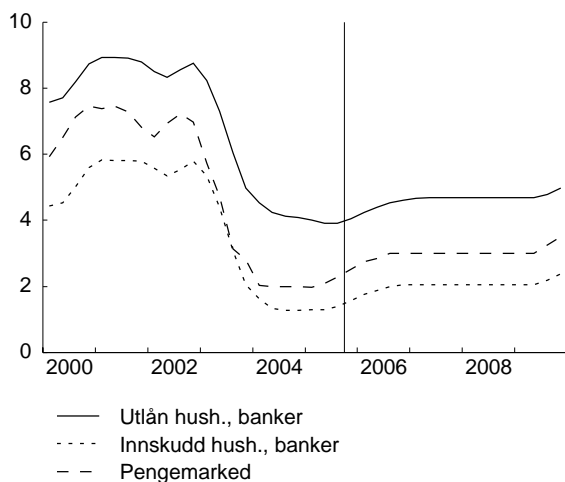
Beregning 2. Virkninger av 1 prosentpoeng høyere rente i Norge. Avvik fra referansebanen i prosent, der ikke annet fremgår

	2006	2007	2008	2009
Konsum i husholdningene	-0,4	-1,2	-1,2	-1,4
Bruttoinvestering i fast kapital	-0,3	-1,0	-1,1	-1,2
Boliginvesteringer	-0,9	-2,2	-3,7	-4,5
Eksport	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Import	0,1	-0,4	-0,4	-0,5
BNP Fastlands-Norge	-0,5	-0,9	-0,9	-0,9
Bruttoprodukt i industri	-1,1	-1,5	-1,6	-1,6
Sysselsetting	-0,2	-0,5	-0,5	-0,6
Lønn	-0,3	-0,6	-1,0	-1,1
Boligpris	-1,5	-3,2	-4,4	-5,2
Kronekurs	-4,8	-4,9	-4,4	-4,1
Endring i prosentpoeng:				
Inflasjon (målt ved KPI-JAE)	-0,7	-0,3	-0,2	-0,1
Arbeidsledighetsrate	0,2	0,3	0,3	0,3

¹ Denne sammenhengen er nøye beskrevet i vår forrige konjunktur-oversikt presentert i Økonomiske analyser 4/2005.

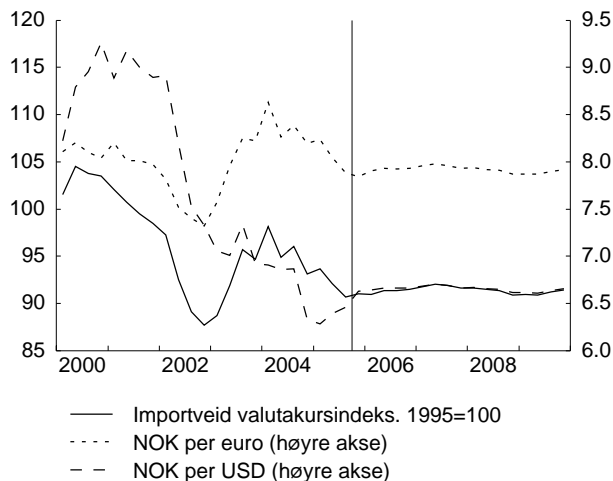
Norske renter

Prosent

Kilder: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

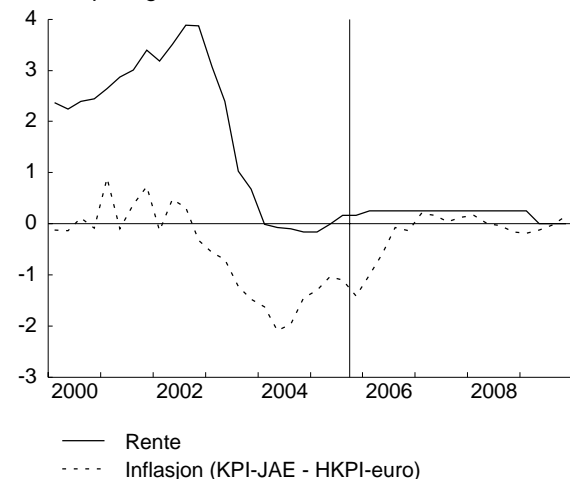
Valutakurser

Kilde: Norges Bank.

Rente- og inflasjonsforskjell mellom norske kroner og euro

Prosentpoeng

Kilder: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

euroområdet siden 2000. I USA ble styringsrenta hevet med 0,25 prosentpoeng for 13. gang på rad. Bakgrunnen for renteøkningene synes å være sterk økonomisk aktivitet og frykt for økende inflasjon.

Tolv månedersveksten i kreditt til husholdninger var 13,0 prosent ved utgangen av oktober. Dette oppfattes av mange som bekymringsfullt med tanke på den finansielle stabiliteten. Renteøkningene internasjonalt og lavere oljepris gir et visst rom for at Norges Bank kan øke renta uten at valutakursen blir for sterk. I den siste inflasjonsrapporten fra Norges Bank forventes renta å ligge mellom 2 og 3 prosent fram til mars neste år. Renta må fastsettes i en avveining mellom effekten av renteendringen på kronkursen, inflasjonen og kapasitetsutnyttningen i økonomien, i tillegg til hensynet til finansiell stabilitet. Fra november 2004 til november 2005 har KPI-JAE steget med 1,1 prosent, noe som er klart lavere enn inflasjonsmålet. De lange rentene har økt siden sommeren, og ligger nå omtrent på samme nivå som for ett år siden.

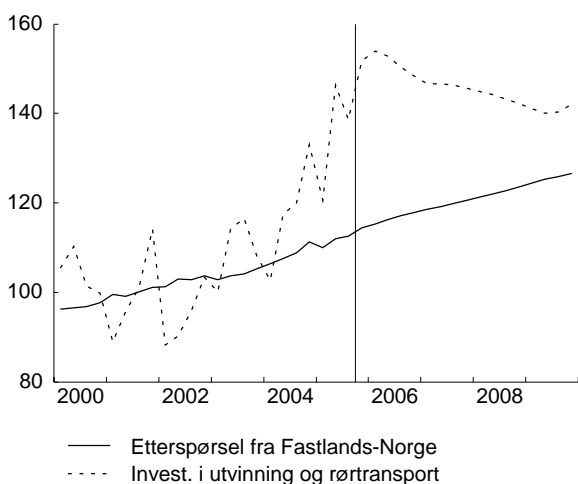
Norsk økonomi er fortsatt inne i en høykonjunktur. Vi legger til grunn at styringsrenta økes to ganger med til sammen 0,5 prosentpoeng neste år, for å så ligge i ro en stund. Dette gir en pengemarkedsrente på om lag 3 prosent. Markedets forventninger reflektert i rentene fra framtidige renteavtaler (FRA) tidlig i desember peker i retning av en økning til 3,3 prosent neste sommer. Lavere økonomisk vekst internasjonalt og avtakende oljeinvesteringer bidrar neste år til avmatning i produksjonsveksten. I 2007 beveger vi oss inn i en lavkonjunktur. Vi antar derfor at det kommer ytterligere renteøkninger først i 2009 når det er en ny oppgangskonjunktur i Norge og utlandet.

Krona har holdt seg relativt sterk siden forrige konjunkturrapport. Målt ved den importveide kronkursen har krona holdt seg stabil siste halvåret. Prisen for euro målt i norske kroner har variert mellom 7,7 og 8,0 i samme periode. I prognoseperioden forventer vi at kronkursen mot euro holder seg rundt 7,9 fram til slutten av 2009. En liten positiv rentedifferanse mot utlandet og høye oljepriser opprettholder krona på et såpass sterkt nivå. Dette anslaget er på linje med gjennomsnittsanslaget fra Consensus Forecast i november. Den importveide kronkursen antas å svekke seg noe gjennom 2006 og inn i 2007, før den igjen styrker seg noe. I slutten av prognoseperioden er den antatt å være om lag 1 prosent sterkere enn nivået midt i desember i år.

Vedvarende høyt nivå på oljeinvesteringene

Investeringene i utvinning og rørtransport ligger an til å øke kraftig i år. Ifølge KNR-tallene ligger investeringene i de tre første kvartaler av 2005 nå vel 19 prosent høyere enn i tilsvarende periode året før. SSBs siste investeringsundersøkelse anslår verdien av investeringene for inneværende år til drøye 87 mrd. kroner, noe som er en svak nedjustering i forhold til

Innenlandsk etterspørsel
Sesongjusterte volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

tellingen fra foregående kvartal. Dette skyldes hovedsakelig forsinkelser ved pågående prosjekter. For 2006 øker anslaget betraktelig, til nær 93 mrd. kroner. Hovedgrunnene til dette er svært høye anslag for leting og felt i drift, samt økte investeringer i forbindelse med Snøhvit-utbyggingen.

Vi legger til grunn at investeringene øker igjen i 4. kvartal, slik at investeringsvolumet for året 2005 som helhet anslås å bli nær 20 prosent høyere enn i 2004. Dette er noe nedjustert i forhold til anslagene gitt i forrige konjunkturrapport, og for øvrig i tråd med investeringstillstanden. Investeringene i år og neste år er i høy grad preget av investeringene tilknyttet utbyggingen av feltene Ormen Lange og Snøhvit. Etter hvert som disse fases ut, har vi lagt til grunn at disse erstattes av investeringer på andre felt som Skarv, Gjøa, Statfjord Senfase og Tyrihans - men også andre investeringer vil ventelig trekke nivået opp. Tellingen for 2006 viser at oljeselskapene planlegger en betydelig høyere leteaktivitet neste år enn i år, men det er vanskelig å se hvordan alle planene kan realiseres i dagens riggmarked. På litt lengre sikt har vi imidlertid lagt til grunn at leteinvesteringene tar seg ytterligere opp, i takt med at riggkapasiteten etter hvert trolig økes. Investeringene i rør har tatt seg klart opp gjennom inneværende år. Dette antas reversert neste år, med utfasingen av investeringene tilknyttet rørsystemet Langeled. Deretter ventes også denne typen investeringer å ta seg kraftig opp igjen, blant annet fordi investeringene i rørsystemet til Skarv settes i gang. Investeringene i feltutbygging antas å øke klart til neste år, for så holde seg på om lag dette nivået utover i prognoseperioden. Tellingen viser at investeringene i felt i drift øker markert til neste år, noe som blant annet skyldes utsatt produksjonsboring fra i år. Den høye oljeprisen antas å føre til et høyt nivå på denne typen investeringer også framover. Vi legger til grunn at landanleggene i tilknytning til Snøhvit og Ormen Lange hovedsakelig blir ferdigstilt neste år, slik

at landinvesteringene da trolig faller noe. I 2007 anslås disse investeringene å falle markert, for å holde seg på et lavt nivå i resten av prognoseperioden. Med disse anslagene vil investeringene synke svakt mot 2009. Overheng fra 2005 fører likevel til at nivået for 2006 trolig blir drøye 5 prosent høyere enn i år. Investeringsnivået i 2009 anslås til å bli om lag 3 prosent svakere enn i inneværende år. De forventede høye oljeprisene på rundt 50 USD per fat bidrar til å holde investeringene på et høyt nivå framover.

Ifølge de sesongjusterte KNR-tallene falt den samlede utvinningen av råolje og naturgass gjennom høsten 2004 og fram til 1. kvartal i år, for så å vise en positiv utvikling i de to siste kvartalene. I hovedsak var det gassutvinningen som bidro til veksten gjennom siste halvår i år. Den positive utviklingen for gassutvinningen fortsetter trolig ut 2005, men også oljeutvinningen kan utvikle seg noe sterkere i 4. kvartal enn hittil i år. Den samlede utvinningen av olje og gass for 2005 anslås til bli 2,5 prosent lavere enn i 2004. Våre anslag for utvinningen av olje og gass framover er i høy grad basert på anslagene gitt i Nasjonalbudsjettet for 2006. For neste år anslås oljeutvinningen til å ligge litt under dagens nivå, for så å stabilisere seg på dette nivået i resten av prognoseperioden. Gassutvinningen vil ventelig øke markert også i årene som kommer. Samlet utvinning av petroleum i de kommende årene vil trolig øke med 1-3 prosent per år.

Fortsatt sterk konsumvekst fram til 2008

Sesongjusterte KNR-tall viser at konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner steg med 0,9 prosent fra 2. til 3. kvartal 2005, etter å ha vokst med henholdsvis 0,3 og 1,7 prosent i 1. og 2. kvartal. Varekonsumet vokste sesongjustert nokså svakt i forhold til totalkonsumet i 3. kvartal i år. Det var først og fremst nedgang i forbruket av bøker, tobakk, klær og sko samt bensin og olje i tillegg til nær nullvekst i en del andre varegrupper, herunder møbler, hvitevarer og diverse husholdningsartikler, som bidro til å dempe veksten i varekonsumet. Tjenestekonsumet fortsatte derimot å øke relativt sterkt i 3. kvartal i år. Samlet for årets tre første kvartaler var totalkonsumet om lag 3,9 prosent høyere enn samme periode i fjor. Den sterke konsumveksten på 4,7 prosent i 2004, ser dermed ut til å fortsette gjennom 2005, om enn i noe svakere tempo. Konsumveksten i fjor har hovedsakelig sin bakgrunn i god inntektsvekst, også når en holder de rekordhøye utbetalingene av aksjeutbytte utenfor (se egen tabell). De unormalt høye utbytteutbetalingene i fjor, som trolig i liten grad virker konsummotive-rende, har blant annet sammenheng med tilpasninger til innføring av utbytteskatt i 2006.

Vi venter at veksten i husholdningenes disponible realinntekter gjennom prognoseperioden blir redusert i forhold til 2004, også når en ser bort fra nedgangen i utbytteutbetalingene. Denne utviklingen kommer til tross for sterkere vekst i lønns- og næringsinntektene

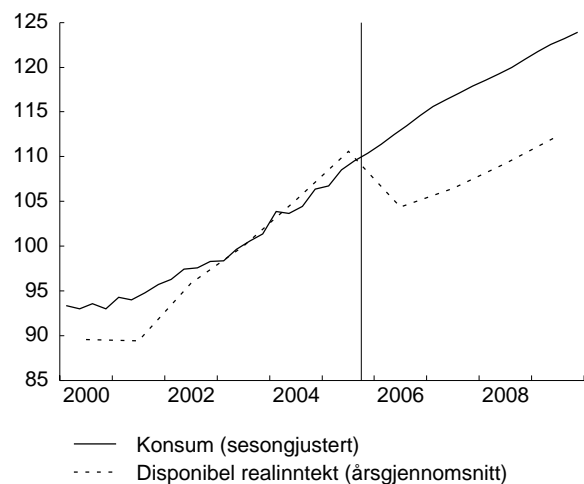
så vel som i offentlige stønader gjennom perioden. Husholdningene vil imidlertid etter hvert øke sin gjeld relativt sterkt i forhold til sine fordringer, slik at deres netto fordringsposisjon går over til netto gjeldsposisjon (inklusive forsikringskrav) i 2009. Forløpet på husholdningenes finansielle posisjon bidrar til en svak utvikling i netto formuesinntekter (også eksklusive utbytteutbetalinger) gjennom hele prognoseperioden. Sammen med økte direkte skatter og høyere konsumprisvekst, trekker dette realveksten i husholdningenes inntekter ned gjennom prognoseperioden. Innføringen av skatt på utbytte (utover et normalavkastningsnivå) i 2006 og tilpasninger til dette, gjør utbytteanslagene svært usikre. Svakere vekst i disponibel realinntekt (også eksklusive utbytteutbetalinger) bidrar til å svekke konsumveksten framover. Vi forventer imidlertid at utviklingen i realrenta etter skatt vil bremse nedgangen i konsumveksten i inneværende år og i noen grad også i 2006. Selv om det nominelle rentenivået antas å bli noe høyere, vil realrenta etter skatt likevel falle med i underkant av to prosentpoeng fra et nivå på 2,6 prosent i 2004 til et nivå på rundt 0,9 prosent i 2006 som følge av økt konsumprisvekst. Deretter anslås realrenta å ligge på om lag 1,5 prosent ut prognoseperioden. En realrentenedgang innebærer at konsum i inneværende periode blir relativt billigere i forhold til konsum i neste periode, slik at husholdningene framskynder konsum til inneværende periode. Kombinasjonen av inntekts- og realrenteutviklingen gir en bane for konsumet som innebærer at konsumveksten holder seg relativt godt oppe de nærmeste årene, for så å falle markert til rundt 2,5 prosent i både 2008 og 2009.

I våre prognoser vil husholdningenes sparerate komme ned fra de rekordhøye nivåene på 10,1 og 10,7 prosent i henholdsvis 2004 og 2005, til 2,4 prosent i 2006 og videre til et historisk sett lavt nivå på mellom 1 og 1,5 prosent i årene 2007-2009. Det kraftige fallet i spareraten gjenspeiles i et markant fall i husholdningenes nettofinansinvesteringer. Målt nominelt, antas husholdningene å redusere sine nettofinansinvesteringer fra om lag 49 mrd. kroner i 2004 til nær - 15 mrd. kroner i 2009. Nesten halvparten av denne nedgangen kan imidlertid tilskrives de anslåtte endringene i utbytteutbetalingene.

Omslag i boliginvesteringene

Det ble i 2004 igangsatt i underkant av 29 500 boliger, noe som tilsvarer en oppgang på rundt 31 prosent fra året før. Sesongjusterte igangsettingstall har imidlertid vist en fallende tendens fra slutten av fjoråret, og i 3. kvartal i år var nedgangen hele 11 prosent regnet fra kvartalet før. I tråd med dette viser sesongjusterte KNR-tall at boliginvesteringene falt med nær 2 prosent i 3. kvartal i år, etter å ha steget kraftig gjennom 2004 og inn i 2005. Samlet for årets tre første kvartaler var likevel boliginvesteringene om lag 12 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Den kraftige veksten i boliginvesteringene siden slutten av

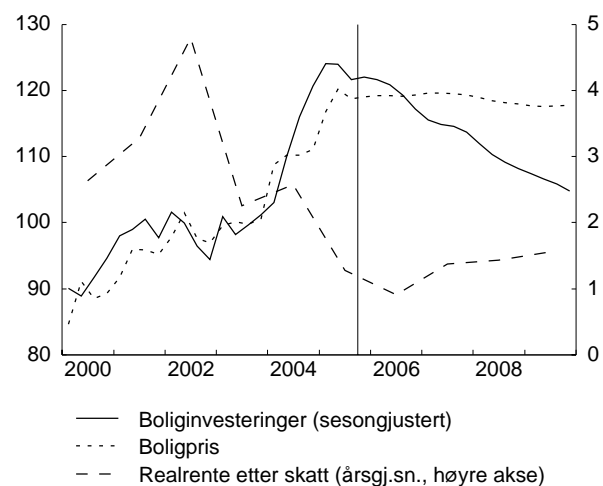
Inntekt og konsum i husholdninger mv. Volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Boligmarkedet

Venstre akse indekser, 2003=100, høyre akse prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Husholdningenes disponible realinntekter.

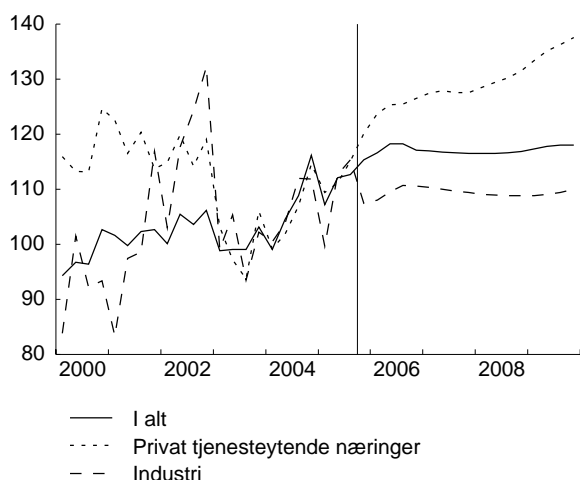
Prosentvis vekst fra året før

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Disponibel realinntekt inkl. aksjeutbytte	5,1	5,2	-5,7	2,0	2,7	2,8
Disponibel realinntekt ekskl. aksjeutbytte	4,5	4,6	0,2	1,3	2,2	2,7

2003, som har vært stimulert av sterk realinntektsvekst og lav realrente, ser dermed ut til å ha stoppet opp og boligkapitalen ligger nå på et historisk meget høyt nivå. Det høye nivået på boligkapitalen forventes å bremse veksten i boligprisene framover. Konjunkturmessig er denne utviklingen av betydning siden bygge- og anleggssektoren er en stor og konjunkturfølsom sektor.

Utsikter til lavere vekst i disponibel realinntekt (også eksklusive utbytteutbetalinger), høyere realrenter

Investeringer i Fastlands-Norge
Sesongjusterte volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

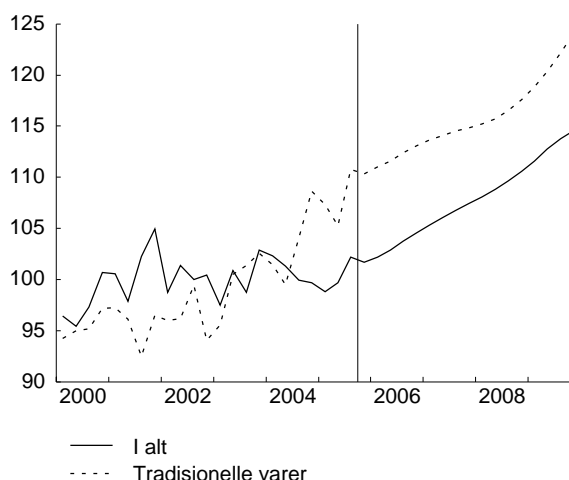
samt fall i realprisene på boliger i andrehåndsmarkedet, er viktige faktorer bak omslaget og den anslåtte utviklingen i boliginvesteringene i prognoseperioden. Det ligger nå an til at årsveksten i boliginvesteringene vil bli på noe over 9 prosent i 2005. Dette er noe lavere enn hva vi tidligere har anslått. Boliginvesteringene vil deretter synke gradvis fra et nivå på rundt 71 mrd. kroner i 2005 til et nivå på rundt 61 mrd. kroner i 2009, målt i faste 2003-priser. Bruktboligprisene ventes å øke med om lag 8 prosent i år mot rundt 10 prosent i fjor, som innebærer en meget sterk vekst i realprisene over to år. Vi venter nær uendrede nominelle bruktboligpriser gjennom perioden 2006-2009.

Mer moderat investeringsvekst i fastlandsnæringene

Veksten i bruttoinvesteringene i fastlandsnæringene har fortsatt gjennom 2005 etter å ha passert en konjunkturbunn i 2003. Investeringsnivået er nå om lag på høyde med nivået i 2002, som var den forrige toppen. Vi anslår nå at investeringsøkningen i år blir på nesten 7 prosent sammenliknet med 2004. I grove trekk har investeringsveksten fordelt seg ganske jevnt på hovednæringer de siste par årene. Vi regner med at økningen i investeringene vil fortsette inn i 2006 i takt med en normal konjunkturutvikling hvor vekst i økonomien øker behovet for ny kapasitet i næringslivet. Med svakere vekst i norsk økonomi i 2007 og 2008 vil investeringsveksten også avta, og vi tror derfor investeringsoppgangen flater ut tidlig i 2007. Vi regner deretter med beskjedne endringer i investeringsnivået.

SSBs investeringstilling for industrien viser at industriforetakene vil øke sine investeringer både i inneværende og neste år. Dette innebærer i så fall at tendensen til små endringer i investeringsnivået i industrien fortsetter. Når det gjelder kraftforsyning, tyder tallene på at en kan forvente en betydelig økning i investeringene i 2006 knyttet både til utbygging av gasskraftverk og fornyelse av eksisterende anlegg,

Eksport
Sesongjusterte volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

ikke minst overføringssystemet for elektrisitet. Et høyere nivå på strømprisene gjør at fortjenesten i selskapene har økt og forventningene om relativt høye priser framover tilsier at det vil være rasjonelt å investere i fornyelser av eksisterende anlegg. Anslagene for investeringer i kraftforsyning i 2006 er økt igjen i siste investeringstilling. Det understrekes at usikkerheten om anslagene for 2006 er stor, blant annet med hensyn til om tidligere gitte konsesjoner om utbygginger vil bli gjennomført.

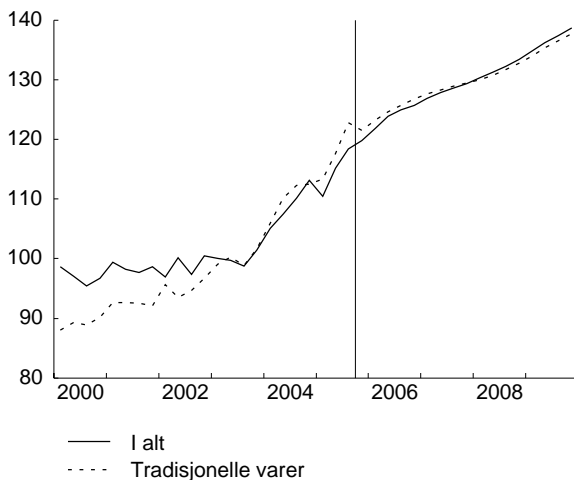
Innen privat tjenesteyting fortsetter som nevnt investeringsoppgangen, og omfanget av ledige næringsseidommer reduseres noe. Også i varehandel og transport øker investeringene. I bank- og forsikringsvirksomhet er det en mer beskjeden vekst i år, men her tror vi veksten vil bli noe sterkere i 2006. Samlet sett tror vi at bruttoinvesteringene i næringsvirksomhet i fastlandsøkonomien kan vokse om lag i samme takt i 2006 som i 2005. Dette er litt høyere enn vi la til grunn i forrige konjunkturoversikt. Vi regner imidlertid med at en svakere konjunkturutvikling i 2007 og inn i 2008 vil bremse behovet for ny kapasitet slik at investeringsnivået endrer seg lite i disse to årene. Når så veksten i norsk økonomi tar seg litt opp i 2009, tror vi også investeringene vil øke svakt. Alt i alt regner vi fortsatt med beskjedne impulser fra bruttoinvesteringene i næringsvirksomhet i årene framover. Dette bidrar til svært moderate konjunktursyklus i de nærmeste årene.

Lavere eksportvekst

Eksporten av tradisjonelle varer økte med 3,4 prosent i 2004 og ligger an til å øke med 5 - 6 prosent i år. Denne økningen er i hovedsak en følge av vekst gjennom fjoråret, ettersom denne eksporten har vært tilnærmet uendret hittil i år i forhold til 4. kvartal i fjor. Det er spesielt eksporten av verkstedsprodukter som bidrar til den høye eksportveksten. Størst prosentvis vekst har det vært i eksporten av elektrisk kraft; i de

Import

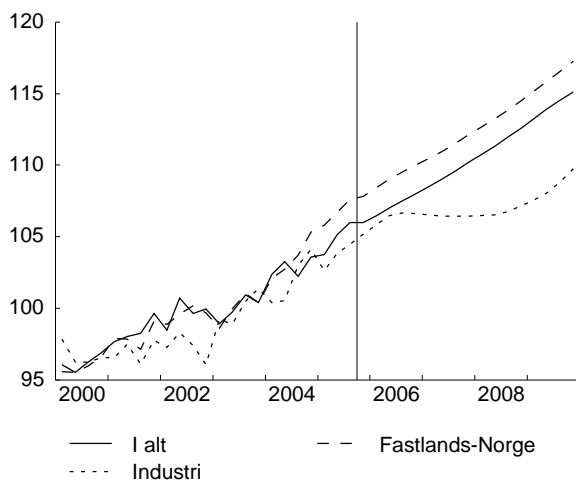
Sesongjusterte volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruttonasjonalprodukt

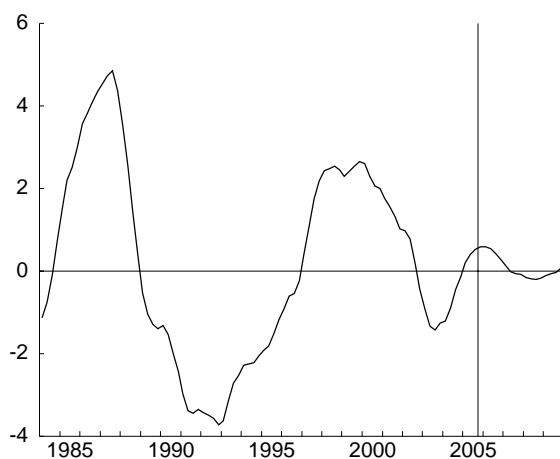
Sesongjusterte volumindekser, 2003=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

BNP Fastlands-Norge

Avvik fra beregnet trend i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

tre første kvartalene i år har eksporten vært om lag fire ganger så høy som i tilsvarende periode året før.

Veksten i eksporten av tradisjonelle varer antas å reduseres til rundt 2 prosent i hvert av de tre kommende årene. Sterk nedgang i krafteksporten forklarer mye av vekstnedgangen til 2006, mens den lave veksten deretter blant annet skyldes svake internasjonale konjunkturer. Eksportveksten antas å ta seg opp igjen i 2009, i tråd med forutsetningen om ny oppgang internasjonalt i siste del av prognoseperioden. Eksportvolumutviklingen vil i prognoseperioden ligge noe under markedsveksten, noe som innebærer at eksportnæringenes markedsandeler reduseres.

Prisene på tradisjonelle eksportvarer steg med 8,4 prosent fra 2003 til 2004. Denne prisveksten må sees i sammenheng med den internasjonale høykonjunkturen, samt kronesvekkelsen i samme periode. Størst prisoppgang var det for bergverksprodukter og raffinerte oljeprodukter, mens eksportprisen for elektrisk kraft falt mest i samme periode. Siden begynnelsen av 2004 har krona styrket seg markert, noe som har bidratt til å dempe eksportprisveksten den siste tiden. I 3. kvartal i år var prisene på tradisjonelle eksportvarer 2,6 prosent høyere enn samme kvartal året før. Fortsatt sterk prisvekst på raffinerte oljeprodukter forklarer den positive prisveksten; for tradisjonelle varer utenom raffinerte oljeprodukter var eksportprisene 1,2 prosent lavere i 3. kvartal i år i forhold til samme kvartal i fjor.

I tråd med avmatningen internasjonalt i 2007 og 2008 faller råvareprisene, særlig på kjemiske råvarer og metaller. Prisene på raffinerte petroleumsprodukter, som bensin, diesel og fyringsolje, holder seg relativt høy gjennom den internasjonale lavkonjunkturen, men går likevel noe ned fra slutten av neste år i tråd med en moderat nedgang i oljeprisen fra i år til neste år.

Den høye importveksten avtar

Importveksten har vært meget kraftig i år og i fjor. Utviklingen må sees i sammenheng med konjunktur-oppgangen. Sammensetningen av etterspørselsimpulsene med sterk investeringsvekst, og økt reisetrafikk har bidratt ytterligere. I 2005 er veksten i importen i alt antatt å bli på 7,0 prosent, og enda noe høyere for tradisjonelle varer.

Importveksten avtar i årene framover i tråd med lave og etter hvert fallende investeringer og generelt svakere konjunkturer. I 2006 regner vi med at veksten i importen av tradisjonelle varer vil bli på 5,6 prosent, mens den antas å avta til om lag 2 prosent i 2008. Importveksten totalt vil være noe høyere, spesielt i 2006 der importveksten antas å bli 7,8 prosent, noe som i stor grad kan tilskrives militære investeringer. I 2006 skal to fregatter overleveres, mens det overleveres en ny fregatt hvert av de påfølgende tre årene.

Makroøkonomiske hovedstørrelser 2004-2009. Regnskap og prognoser. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	Regnskap 2004*	Prognoser										
		2005			2006			2007		2008		2009
		SSB	FIN	NB	SSB	FIN	NB	SSB	NB	SSB	NB	SSB
Realøkonomi												
Konsum i husholdninger mv.	4,7	4,2	3,7	3 3/4	3,9	3,1	3 1/2	3,4	2 3/4	2,5	2	2,7
Konsum i offentlig forvaltning	2,2	1,7	2,3	1 3/4	1,9	1,9	2	2,4	1 3/4	4,0	3	3,4
Bruttoinvestering i fast realkapital	7,8	8,8	9,0	..	6,2	2,7	..	-2,8	..	-0,6	..	0,2
Utvinning og rørtransport ¹	7,8	19,5	20,0	20	5,1	0,0	2 1/2	-2,8	-2 1/2	-2,0	-5	-3,0
Fastlands-Norge	7,2	5,3	5,7	7 3/4	6,5	3,6	6	-2,1	3 1/4	-0,1	2 1/2	1,3
Næringer	6,7	6,8	4,3	..	7,7	6,0	..	1,3	..	0,4	..	2,5
Bolig	12,3	9,3	13,5	..	-2,0	0,9	..	-4,8	..	-4,3	..	-3,0
Offentlig forvaltning	1,9	-3,5	-1,1	..	16,6	1,6	..	-6,3	..	3,9	..	3,8
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ²	4,4	3,7	3,6	3 3/4	3,8	2,9	3 3/4	2,2	2 1/2	2,5	2 1/4	2,7
Lagerendring ³	0,7	0,3	0,0	0,0	..	0,0	..	0,0
Eksport	0,8	0,4	-0,1	..	2,5	2,7	..	3,1	..	2,6	..	3,8
Råolje og naturgass	-0,7	-2,2	-3,2	..	1,0	1,3	..	2,7	..	2,8	..	3,0
Tradisjonelle varer	3,4	5,5	3,9	3 1/2	2,4	3,6	3 1/4	2,1	3 1/2	1,5	3 1/4	4,4
Import	8,9	7,0	6,8	7 1/4	7,8	4,5	4 1/4	2,8	2 1/4	2,7	1 3/4	3,9
Tradisjonelle varer	10,2	8,0	7,4	..	5,6	5,1	..	2,8	..	2,0	..	3,7
Bruttonasjonalprodukt	2,8	2,4	2,5	2 1/2	2,1	2,1	2 3/4	1,9	2 1/4	2,2	2 1/4	2,4
Fastlands-Norge	3,4	3,4	3,6	3 3/4	2,4	2,5	3 1/4	1,7	2 1/2	2,1	2 1/4	2,4
Arbeidsmarked												
Sysselsatte personer	0,4	0,6	0,5	3/4	1,6	1,0	1 1/2	0,6	1	0,5	3/4	1,1
Arbeidsledighetsrate (nivå)	4,5	4,6	4,6	4 1/2	3,9	4,1	4	3,9	4	3,8	4	3,5
Priser og lønninger												
Lønn per normalsårsverk	4,3	3,9	3 1/4	3 1/2	3,7	3 1/2	4 1/4	3,9	4 1/2	3,9	4 1/2	3,7
Konsumprisindeksen (KPI)	0,4	1,6	1 1/2	1 1/2	2,3	1 3/4	2	2,0	2	1,9	2 1/2	1,9
KPI-JAE ⁴	0,3	1,1	1	1	1,7	1 1/2	1 3/4	2,0	2	1,9	2 1/2	1,9
Eksportpris tradisjonelle varer	8,4	2,5	0,3	-0,7	..	-0,5	..	2,5
Importpris tradisjonelle varer	4,5	0,2	0,1	0,1	..	-1,0	..	0,3
Boligpris ⁵	10,1	7,8	1,2	0,4	..	-1,1	..	-0,6
Utenriksøkonomi												
Driftsbalansen, mrd. kroner	231,4	290,8	275,1	283,1	..	288,0	..	297,9
Driftsbalansen i prosent av BNP	13,5	15,3	16,0	..	13,8	15,3	..	13,8	..	13,5	..	13,4
MEMO:												
Husholdningenes sparerate (nivå)	10,1	10,7	10,9	..	2,4	5,0	..	1,1	..	1,4	..	1,5
Pengemarkedsrente (nivå)	2,0	2,2	2,2	2 1/4	2,9	3,0	3	3,0	3 3/4	3,0	4 1/4	3,2
Utlånsrente, banker (nivå) ⁶	4,2	4,0	4,4	4,7	..	4,7	..	4,8
Råoljepris i kroner (nivå) ⁷	257	351	350	..	340	350	..	334	..	332	..	332
Eksportmarkedsindikator	6,1	4,1	3,6	1,9	..	2,2	..	5,6
Importveid kronekurs (44 land) ⁸	3,0	-3,9	..	-4	-0,6	..	-3/4	0,6	1/2	-0,5	1/2	-0,2

* Foreløpige tall.

¹ Finansdepartementets anslag inkluderer tjenester tilknyttet oljeutvinning.² Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.³ Endring i lagerendring i prosent av BNP.⁴ KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE)⁵ Selveier⁶ Husholdningenes lånerente i private finansinstitusjoner. Gjennomsnitt for året.⁷ Gjennomsnittlig spotpris, Brent Blend⁸ Positivt tall innebærer svekket krone.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), Finansdepartementet, St.meld.nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), (FIN), Norges Bank, anslag basert på terminrente og terminkurs, Inflasjonsrapport 3/2005 (NB).

Den samlede kostnaden for 5 fregatter er 16,7 mrd. kroner, det vil si nærmere 3,5 milliarder kroner per fregatt.

Konjunkturomslag i 2006

Ifølge sesongjusterte KNR-tall økte BNP for Fastlands-Norge med om lag 0,8 prosent i 2. og 3. kvartal i år målt fra kvartalet før, svarende til en årsvekst på rundt 3,4 prosent. I privat tjenesteproduksjon, som står for over halvparten av BNP i Fastlands-Norge, forsterkes veksten og også industrien har vokst klart

gjennom de to siste kvartalene. Derimot ser det ut til at aktivitetsveksten i annen vareproduksjon har stoppet opp og har snudd til nedgang i 3. kvartal etter meget sterk vekst gjennom første halvår i år. Aktiviteten i bygg- og anlegg, som dominerer utviklingen i den gruppen, ser nå ut til å falle. Produksjonen i offentlig forvaltning ser ut til å ha vært meget stabil så langt i år, og har dermed i liten grad bidratt til vekst.

Konjunkturoppgangen har nå vart i to og et halvt år og ifølge våre anslag vil aktivitetsveksten reduseres i

tiden framover, slik at en kan snakke om en svak konjunkturedgang utover i neste år. Aktiviteten i bygge- og anleggsvirksomheten ventes å reduseres noe i de to kommende årene, mens aktivitetsveksten i privat tjenesteyting avtar. BNP-veksten i Fastlands-Norge anslås til 2,4 prosent i 2006, mot 3,4 prosent i år. Hvis man ser bort fra kraftforsyningssektoren blir imidlertid nedgangen i veksttakten mer enn halvert. De siste 12 måneder har tilsiget til magasinene vært om lag 17 prosent over det normale. Dette har også gitt om lag tilsvarende høyere produksjon så langt i 2005 sammenlignet med året før. Magasinfyllingen er nå litt i underkant av det normale. Med normale tilsig i 2006 vil vi da måtte forvente en kraftig nedgang i produksjonen i forhold til i år.

Veksten i industriproduksjonen har vært i underkant av 2,0 prosent de siste årene, og vi forventer at industrien vokser med 2,3 prosent neste år. Økte oljeinvesteringer og fortsatt god markedsvekst er faktorer som bidrar til at industriproduksjonen holder seg bra oppe.

I 2007, derimot, regner vi med et lite fall i industriproduksjonen. Reduksjonen skyldes dels redusert eksport som følge av vår antagelse om en internasjonal konjunkturedgang i 2007 og 2008. Lavere oljeinvesteringer bidrar også til redusert industriproduksjon. I 2009 ventes industriproduksjonen igjen å vokse som følge av konjunkturoppslaget internasjonalt. En markert dreining til mer ekspansiv finanspolitikk i 2008 og 2009 gjør slutt på den norske konjunkturedgangen, og vi antar nå at den neste norske konjunkturbunnen blir rundt midten av 2008.

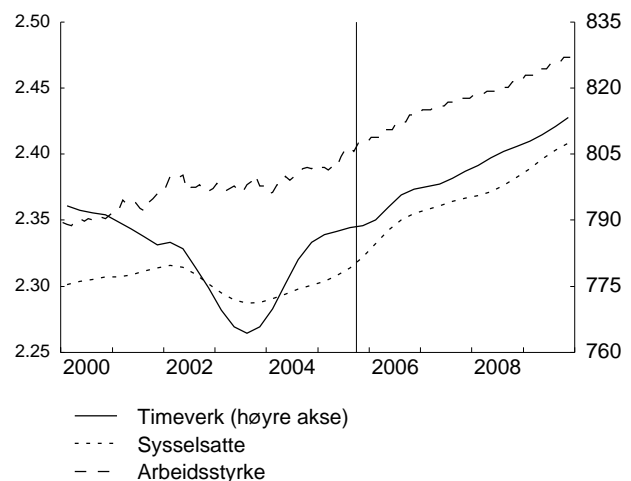
Sterkere sysselsettingsvekst

Sesongjusterte tall fra KNR viser at sysselsettingen økte med 14 000 personer fra 1. til 3. kvartal i år, en vekst på 0,6 prosent. Siden 3. kvartal 2003 har sysselsettingen økt med 27 000 personer. Befolkningen i yrkesaktiv alder har i samme periode økt med 56 000 personer. Dette innebærer at sysselsettingen målt som andel av befolkningen i yrkesaktiv alder i denne perioden har blitt redusert med 0,4 prosentpoeng. En slik nedgang i en konjunkturoppgang kan synes underlig, men reflekterer at befolkningens sammensetning endres slik at det blir flere i de aldersgrupper der yrkesaktiviteten er lavest (unge og eldre). Justerer en for dette, indikerer tallene at yrkesaktiviteten har vært om lag uendret i perioden. Sesongjustert utgjorde sysselsettingen i 3. kvartal i år 69,9 prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder.

Den registrerte ledigheten hos Aetat og ledigheten i følge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i SSB har det siste året vist en noe ulik utvikling. Mens antall registrerte ledige ble redusert med om lag 9 000 personer fra 3. kvartal i fjor til 3. kvartal i år, steg antall ledige ifølge AKU med 6 000 personer i samme periode. For å analysere årsakene til dette avviket har AKU koblet sitt register sammen med registeret til Aetat. Dermed

Arbeidsstyrke, sysselsetting og timeverk

Millioner. Sesongjustert og glattet

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

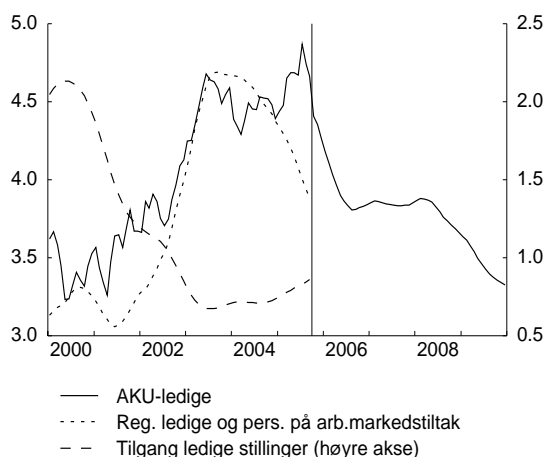
har man kunnet studere hvorvidt hvert enkelt individ klassifiseres forskjellig i de to registrene, og eventuelle årsaker til det. I analysen er 1. halvår 2005 sammenlignet med 1. halvår 2004. Undersøkelsen viste at i 1. halvår 2005 var bare 55 prosent av de som var registrert som ledige hos Aetat også ledige i følge AKU, mens 20 prosent var definert som sysselsatte og 26 prosent var utenfor arbeidsstyrken. Nedgangen i ledigheten hos Aetat har i hovedsak kommet blant de som defineres som sysselsatte i AKU, og oppgangen i ledigheten i AKU har særlig kommet blant de som er registrert som yrkeshemmede hos Aetat. I 1. halvår 2005 var det 12 prosent av de registrerte yrkeshemmede hos Aetat som svarte slik at de ble definert som ledige i AKU. De yrkeshemmede registreres ikke som ledige hos Aetat.

Det er vanskelig å si hvilket av ledighetsmålene som best reflekterer situasjonen i arbeidsmarkedet, men andre indikatorer tyder på at arbeidsmarkedet har vært i bedring. Blant annet har antall utførte timeverk økt markert og det har vært en klar økning i tilgangen på nye stillinger annonsert i media eller hos Aetat. I tillegg må en se veksten i antallet på utføring i sammenheng med en innskjerping i kravene til å få uføretrygd og at utføring nå vurderes tidligere i et sykdomsforløp. Økningen i AKU-ledigheten skyldes således ingen reell nedgang i sysselsettingen, men snarere en reell økning i arbeidstilbudet.

Så langt i oppgangskonjunktoren har det økte arbeidskraftbehovet blitt dekket ved økt gjennomsnittlig arbeidstid. Det har vært arbeidet mer overtid, fraværet har gått ned og de som har arbeidet deltid, har i gjennomsnitt økt deltidsbrøkene. I tillegg har det vært økt arbeidsinnvandring. Selv om konjunkturtoppen trolig nås rundt kommende årsskifte, fortsetter høykonjunktoren litt inn i 2007, og det er grunn til å tro at ytterligere økt arbeidskraftsbehov i større grad vil føre til økt sysselsetting. Målt som årsgjennomsnitt antar vi at

Arbeidsledige og tilgangen på ledige stillinger

Prosent av arbeidsstyrken. Sesongjustert og glattet

Kilder: Arbeidsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

sysselsettingen øker med over 35 000 personer fra 2005 til 2006. Dette bringer AKU-ledigheten ned fra 4,6 prosent i 2005 til 3,9 prosent i 2006.

Moderat nedgang i internasjonale konjunkturer og redusert etterspørsel fra husholdningene innenlands vil bidra til å holde ledigheten om lag uendret i 2007 og 2008 til tross for en jevn vekst i den offentlige sysselsettingen. Ny oppgangskonjunktur internasjonalt sammen med en mer ekspansiv finanspolitikk bidrar så til økt sysselsetting i 2009 og det antas at ledigheten i gjennomsnitt da blir 3,5 prosent.

Moderat lønnsvekst

Den kvartalsvise lønnsindeksen, som omfatter de fleste av de private næringene, viste at utbetalt, avtalt lønn i de tre første kvartalene i år lå anslagsvis 3,1 prosent høyere enn i samme periode i fjor. I flere av de tjenesteytende næringene var veksten under 3 prosent. Dette gjaldt innenfor bygg og anlegg, varehandel, forretningsmessig tjenesteyting og hotell og restaurant. I industrien var veksten 3,6 prosent.

Ansatte i finansiell tjenesteyting og i det offentlige er ikke inkludert i den kvartalsvise lønnsindeksen, men for ansatte i finansiell tjenesteyting er det publisert 2005-tall fra den årlige strukturstatistikken. Den viser at veksten i utbetalt avtalt lønn fra september 2004 til september 2005 var 3,9 prosent. Siden bonusutbetalingene innen finansiell tjenesteyting ble mer enn doblet, økte månedsførtjenesten i alt med hele 8,4 prosent i samme periode. Det har i år vært særlig høye bonusutbetalinger innen annen finansiell tjenesteyting, altså utenom bank- og forsikringstjenester.

Veksten i lønn per normalårsverk fra 2004 til 2005 ble trukket opp av nedgangen i langtidssykefraværet gjennom 2004 (se egen boks). I vekstanslaget vårt på 3,9 prosent anslås bidraget fra fraværnedgangen å utgjøre om lag ½ prosentpoeng.

Sykefravær og lønnsinntekter

Ifølge SSBs lønnsstatistikk var veksten i utbetalt, avtalt lønn 3,6 prosent fra 2003 til 2004. Inkluderes uregelmessige tillegg og bonuser, samt provisjoner mv., var lønnsveksten 3,8 prosent i 2004. Ifølge det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) var veksten i lønn per normalårsverk i samme periode 4,3 prosent. Avviket skyldes i hovedsak nedgangen i langtidssykefraværet i 2. og 3. kvartal 2004. Lønnsstatistikken viser gjennomsnittlig lønnsvekst for lønnstakere som er i arbeid på tellingstidspunktet og blir således ikke påvirket av endringer i fraværet. Veksten i totale lønnsinntekter, og dermed også veksten i lønn per normalårsverk, påvirkes derimot av slike arbeidstidsendringer fordi totale lønnsinntekter i nasjonalregnskapet ikke inkluderer sykepenger utover arbeidsgiverperioden på 16 dager.

Ved publiseringen av KNR for 3. kvartal i år ble lønnsinntektene i 2004 og i første halvår 2005 revidert opp. Dette medførte at veksten i lønn per normalårsverk i 2004 økte fra 3,8 prosent til 4,3 prosent. Veksten i lønn per normalårsverk for 1. og 2. kvartal 2005 ble revidert opp med henholdsvis 0,9 og 0,6 prosentpoeng. Veksten i lønn per timeverk ble revidert opp tilsvarende siden antall timeverk per normalårsverk ikke ble påvirket.

Disse revisjonene var forventet og har derfor i liten grad påvirket våre prognoser for veksten i lønn per normalårsverk i 2005, som nå anslås til 3,9 prosent. Det er 0,2 prosentpoeng høyere enn anslaget gitt i september i år.

Til tross for en nedgang i ledigheten i 2006, vil arbeidstakerorganisasjonene trolig fortsatt betrakte ledighetsnivået som høyt. Sammen med stadig økende arbeidsinnvandring fra de nye medlemslandene i EU, bidrar dette til å dempe lønnskravene foran hovedoppgjøret i 2006. Dessuten taler fortsatt sterk krone, moderat prisstigning og økte lønnskostnader som følge av den obligatoriske tjenestepensjonsordningen fra 1. januar 2006, for moderat lønnsvekst i de nærmeste årene. I motsatt retning trekker vedvarende høye oljeinvesteringer, noe som kan medføre at mange industribedrifter vil oppleve mangelen på kvalifisert arbeidskraft som en reell kapasitetsskranke. Det kan føre til sterkere lønnsglidning. Vi antar at veksten i lønn per normalårsverk vil ligge stabilt på i underkant av 4 prosent i hele prognoseperioden 2005-2009.

Med en gjennomsnittlig prisvekst på om lag 2 prosent, innebærer våre prognoser en årlig reallønnsvekst på noe under 2 prosent i perioden 2006-2009 - en reallønnsvekst som er nær gjennomsnittlig vekst i bruttoproduktet per timeverk i de private fastlandsnæringene i samme periode. Dette illustrerer den relativt balanserte utviklingen vi ser for oss i norsk økonomi de nærmeste årene.

Fortsatt lav inflasjon

Den underliggende prisveksten har vært meget lav i de siste tre årene. I det siste året har 12-månedersveksten i konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer

Lønnsveksten i lys av industribedriftenes lønnsomhet

I de reviderte nasjonalregnskapstallene for 2003 har bruttoproduktet i industrien blitt oppjustert med 6,9 prosent som følge av at strukturstatistikken er innarbeidet. Strukturstatistikken viser at industrien opplevde en kraftig vekst i inntektene fra andre kilder enn tradisjonell industriproduksjon det året. Dette henger trolig sammen med at svake konkurransevilkår for de norske industribedriftene på grunn av den sterke krona, sammen med den høye prisen på elektrisitet i spotmarkedet dette året, gjorde det lønnsomt å redusere produksjonen og selge den frigjorte elektrisiteten i spotmarkedet.

Historiske erfaringer med lønnsdannelsen tyder på at timelønnsveksten i Norge er tett knyttet til utviklingen i bruttoprodukt per timeverk i industrien. De reviderte nasjonalregnskapstallene for 2003 viser at det var en vekst i bruttoprodukt per timeverk i industrien på hele 8,6 prosent dette året. Siden foreløpige nasjonalregnskapstall viser at bruttoproduktet per timeverk i industrien har steget ytterligere i 2004 og så langt i 2005, framstår lønnsveksten siden 2003 som svært lav. Den sterke produktivitsveksten som følger av økningen i de andre inntektene i industribedriftene, har med andre ord ikke bidratt særlig til økt lønnsvekst. For prognoseperioden legger vi til grunn at lønnsveksten forblir lite påvirket av utviklingen i inntektene fra «andre kilder».

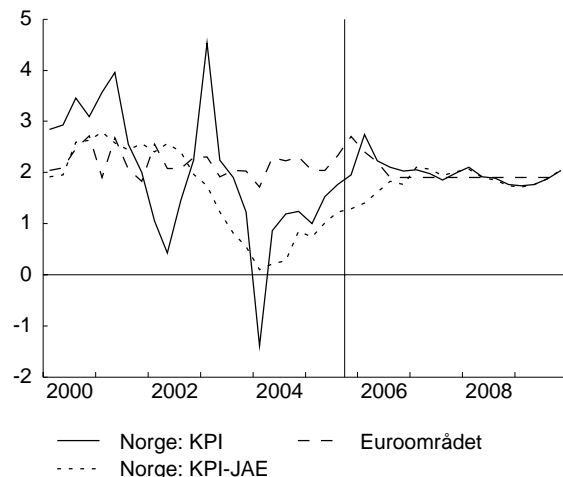
og utenom energivarer (KPI-JAE) ligget rundt 1 prosent, og var i november i år 1,1 prosent. Avgiftsøkninger utover prisveksten bidrar til å trekke opp veksten i konsumprisindeksen i alt (KPI) med om lag 0,4 prosentpoeng for 2005 som helhet. Både elektrisitets- og bensinprisene er nå høyere enn de var for ett år siden, slik at 12-månedersveksten i KPI var 1,8 prosent i november. Dette er relativt lavt i internasjonal sammenheng. Den harmoniserte konsumprisindeksen for oktober viste således en vekst i euroområdet som var 0,6 prosentpoeng høyere enn i Norge.

Tall for 12-månedersveksten i KPI-JAE inndelt etter leverende sektorer, viser at tjenester og jordbruksvarer lå klart over gjennomsnittet, mens øvrige norskproduserte varer lå litt under og importerte konsumvarer lå klart under gjennomsnittet. I forhold til tilsvarende tall for november 2004 har prisstigningstakten økt for tjenester og jordbruksvarer, men blitt redusert for andre norskproduserte varer og for importerte konsumvarer.

Kronekursen styrket seg fra februar 2004 til september i år med 10 prosent. Sammen med økt import fra lavkostland, bidrar dette til den lave prisveksten på importerte konsumvarer. Kronekursen har svekket seg noe gjennom høsten, og vi legger til grunn ytterligere noe svekkelse en tid framover. Dette vil bidra til å øke prisene på importerte konsumvarer. Valutakursutviklingen er dermed en faktor som ventes å bidra til at den underliggende prisstigningen tar seg noe opp i tiden framover. Veksten i norske timelønnskostnader,

Konsumprisindeksen

Prosentvis vekst fra samme kvartal året før

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

blant annet på grunn av innføringen av obligatorisk tjenstepensjon, ventes å ta seg opp fra 2004 til i år og videre til 2006. Dette ventes også å bidra til noe høyere norsk prisvekst.

En økning i momssatsen på matvarer fra 11 til 13 prosent og en del avgiftsøkninger fra kommende nyttår, er samlet sett antatt å øke KPI veksten i 2006 med 0,4 prosentpoeng. Elektrisitetsprisene har steget gjennom høsten, og vi antar at de vil øke ytterligere inn i 2006. Dette bidrar til at KPI-veksten kan komme opp i over 2,5 prosent i 1. kvartal neste år. I tråd med kraftprisene i terminmarkedet ventes fall i elektrisitetsprisene utover våren, i motsetning til i år hvor de steg fra 1. til 2. kvartal. Dermed vil KPI-veksten falle utover våren 2006. Fallende oljepriser vil trekke i samme retning. På årsbasis anslås KPI-veksten til 2,3 prosent i 2006, mens vi venter en vekst i KPI-JAE på 1,7 prosent.

Den underliggende prisveksten ventes å nå en topp i første halvår 2007. De indirekte prisstigningsimpulserne fra de tidligere energiprisøkningene reverseres noe, og etter hvert vil de moderate prisdrivende effektene av kronesvekkelsen gjennom 2006 og inn i 2007 avløses av motsatte impulser fra en noe sterkere krone. Vi legger til grunn at avgiftene inflasjonsjusteres fra og med 2007. Etter et fall i oljeprisene målt i dollar i første halvår 2006, er de forutsatt nominelt uendret deretter. Fra og med 2008 antas elektrisitetsprisene å øke litt mer enn den alminnelig prisstigningen, som sammen med oljeprisforutsetningen og antagelsen om inflasjonsjustering av avgiftene bidrar til en fortsatt tilnærmet parallell utviklingen i KPI og KPI-JAE. Anslaget for KPI-veksten blir da 2,0 i 2007 og noe lavere årene etter. En svekkelse av krona helt på slutten av prognoseperioden, bidrar til at prisstigningstakten tar seg noe opp gjennom 2009.

Overskuddet i utenriksøkonomien fortsetter

Foreløpige regnskapstall for tredje kvartal 2005 viser et overskudd på driftbalansen overfor utlandet på hele 82 milliarder kroner, hvorav vare- og tjenesteoverskuddet utgjør 80 milliarder kroner. Høy oljepris bidrar til at verdien av olje- og gasseksporten utgjør en økende andel av vareeksporten, og når en (foreløpig) topp på 66 prosent i årets tredje kvartal. Samlet overskudd på driftbalansen for de tre første kvartalene i 2005 er på 212 milliarder kroner. Det er en oppgang på 28 prosent i forhold til overskuddet på 165 milliarder kroner i samme periode i 2004. For hele 2005 forventes et overskudd på driftbalansen tett oppunder 300 milliarder kroner, mot 231 milliarder kroner i fjor. Overskuddet på vare- og tjenestebalansen antas å passere 300 milliarder kroner for første gang i historien.

I tredje kvartal 2005 er tallene for samlet eksport og samlet import høyere enn noensinne. Eksport- og importvolumene forventes å øke i de nærmeste årene. Men utviklingen i eksport- og importprisene vil trolig oppveie den svakt positive økningen i volumdifferansen, slik at handelsbalansen forventes å vise et vedvarende og ganske stabilt overskudd på i overkant av 300 milliarder kroner i årene framover. Dette er klart noe lavere nivå enn anslått tidligere. Det skyldes flere justeringer av tidligere anslag, blant annet lavere oljepris i 2006, høyere importvolum og importpriser samt lavere eksportpriser i 2006 og 2007, og kjøp av fregatter i noen år framover.

Rente- og stønadsbalansen variere med mange milliarder kroner fra år til år. I tillegg kommer at datainnsamlingen er lagt om i år, noe som medfører større usikkerhet i tallene i en overgangsperiode framover. Underskuddet på 10 milliarder kroner i 2004 forventes å øke til over tretti milliarder kroner i 2005. Økte renteutgifter og aksjeutbytte til utlandet er de vesentlige komponentene bak denne økningen. I 2007 reduseres underskuddet, og vil deretter trolig ligge i overkant av 20 milliarder kroner.

Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2003- priser. Millioner kroner

	Ujustert		Sesongjustert						
	2003	2004	04.1	04.2	04.3	04.4	05.1	05.2	05.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	720 025	753 924	186 854	186 546	187 931	191 322	191 968	195 256	197 061
Konsum i husholdninger	690 353	722 765	179 079	178 866	180 134	183 405	183 860	186 869	188 603
Varekonsum	373 918	394 044	97 975	97 308	97 883	99 753	99 475	101 516	101 917
Tjenestekonsum	303 164	313 188	77 433	77 838	78 402	79 305	79 470	80 093	80 924
Husholdningenes kjøp i utlandet	32 046	35 984	8 724	8 857	8 920	9 554	10 109	10 442	10 869
Utlendingers kjøp i Norge	-18 775	-20 451	-5 052	-5 137	-5 071	-5 207	-5 194	-5 182	-5 107
Konsum i ideelle organisasjoner	29 672	31 159	7 774	7 680	7 797	7 917	8 108	8 386	8 459
Konsum i offentlig forvaltning	354 220	362 156	89 396	90 540	90 877	91 334	91 339	91 741	91 543
Konsum i statsforvaltningen	187 102	192 592	47 815	48 185	48 230	48 363	48 679	48 650	48 524
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	157 116	163 012	40 375	40 765	40 877	40 996	41 849	41 912	41 884
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	29 986	29 580	7 440	7 420	7 353	7 366	6 830	6 738	6 640
Konsum i kommuneforvaltningen	167 118	169 564	41 582	42 355	42 647	42 972	42 660	43 090	43 018
Bruttoinvestering i fast realkapital	276 609	298 291	67 426	71 743	75 158	83 966	75 975	82 481	79 724
Utvinning og rørrtransport	63 597	68 568	14 878	17 019	17 388	19 284	17 471	21 202	20 088
Tjenester tilknyttet utvinning	383	840	34	100	40	667	106	65	58
Utenriks sjøfart	8 753	10 398	1 997	1 327	2 257	4 818	3 768	4 068	2 143
Fastlands-Norge	203 876	218 485	50 516	53 298	55 474	59 198	54 630	57 146	57 434
Fastlands-Norge eksklusiv offentlig forvaltning	156 351	170 043	39 607	41 654	43 725	45 212	44 368	45 783	46 396
Næringer	98 726	105 305	24 758	25 793	27 003	27 817	26 488	27 918	28 861
Industri og bergverk	18 230	19 562	4 593	4 746	5 116	5 110	4 555	5 149	5 269
Annen vareproduksjon	18 978	20 857	4 932	5 400	5 453	5 103	5 128	5 681	5 902
Tjenesteproduksjon	61 518	64 886	15 234	15 646	16 434	17 603	16 805	17 088	17 689
Boliger (husholdninger)	57 625	64 738	14 849	15 862	16 722	17 395	17 880	17 865	17 535
Offentlig forvaltning	47 525	48 441	10 909	11 644	11 750	13 987	10 262	11 363	11 038
Lagerendring og statistiske avvik	14 277	28 190	8 043	10 502	6 180	2 198	9 061	7 984	11 690
Bruttoinvestering i alt	290 886	326 482	75 469	82 245	81 339	86 164	85 036	90 466	91 413
Innenlandsk sluttanvendelse	1 365 131	1 442 561	351 719	359 331	360 146	368 820	368 343	377 462	380 017
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	1 278 121	1 334 564	326 766	330 384	334 281	341 855	337 937	344 142	346 038
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	401 745	410 597	100 305	102 184	102 626	105 321	101 600	103 103	102 581
Eksport i alt	637 373	642 290	163 074	161 485	159 304	158 878	157 482	158 932	162 947
Tradisjonelle varer	187 109	193 477	47 462	46 549	48 694	50 849	50 225	49 248	51 848
Råolje og naturgass	280 800	278 867	72 904	71 385	69 075	65 837	66 920	68 241	67 872
Skip og plattform	15 487	9 936	2 893	3 437	2 000	1 607	854	1 858	2 189
Tjenester	153 977	160 010	39 816	40 114	39 535	40 586	39 483	39 586	41 039
Samlet sluttanvendelse	2 002 504	2 084 852	514 793	520 817	519 450	527 699	525 824	536 394	542 964
Import i alt	425 758	463 798	111 845	114 394	117 181	120 373	117 501	122 546	125 958
Tradisjonelle varer	280 401	309 040	74 249	77 158	78 676	78 822	79 421	82 474	86 092
Råolje og naturgass	1 823	1 511	193	397	590	383	544	443	424
Skip og plattform	10 192	11 673	2 894	2 364	2 825	3 589	1 328	1 675	954
Tjenester	133 342	141 574	34 509	34 474	35 089	37 579	36 209	37 955	38 488
Bruttonasjonalprodukt	1 576 745	1 621 054	402 817	406 391	402 269	407 496	408 304	413 690	417 009
Fastlands-Norge (markedsverdi)	1 257 592	1 300 778	320 377	322 318	325 363	330 457	332 031	334 852	337 628
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	319 153	320 276	82 439	84 073	76 906	77 039	76 274	78 838	79 382
Fastlands-Norge (basisverdi)	1 108 114	1 143 100	282 208	283 612	286 484	289 968	292 631	295 294	297 816
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	852 493	881 942	218 087	218 498	220 759	223 783	226 584	229 243	231 631
Industri og bergverk	156 701	159 800	39 316	39 369	40 334	40 754	40 192	40 652	40 895
Annen vareproduksjon	120 318	124 202	31 080	30 900	30 946	31 124	32 801	33 712	33 232
Tjenesteproduksjon	575 474	597 940	147 691	148 229	149 479	151 905	153 591	154 880	157 505
Offentlig forvaltning	255 621	261 158	64 121	65 114	65 725	66 185	66 047	66 051	66 185
Korrekksjonsposter	149 478	157 678	38 169	38 706	38 879	40 489	39 399	39 558	39 812

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2003-priser. Prosentvis endring fra foregående periode

	Ujustert		Sesongjustert						
	2003	2004	04.1	04.2	04.3	04.4	05.1	05.2	05.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,9	4,7	2,4	-0,2	0,7	1,8	0,3	1,7	0,9
Konsum i husholdninger	3,0	4,7	2,4	-0,1	0,7	1,8	0,2	1,6	0,9
Varekonsum	3,2	5,4	3,3	-0,7	0,6	1,9	-0,3	2,1	0,4
Tjenestekonsum	2,1	3,3	1,0	0,5	0,7	1,2	0,2	0,8	1,0
Husholdningenes kjøp i utlandet	8,2	12,3	5,8	1,5	0,7	7,1	5,8	3,3	4,1
Utlendingers kjøp i Norge	1,0	8,9	4,6	1,7	-1,3	2,7	-0,3	-0,2	-1,4
Konsum i ideelle organisasjoner	1,8	5,0	3,0	-1,2	1,5	1,5	2,4	3,4	0,9
Konsum i offentlig forvaltning	1,3	2,2	1,3	1,3	0,4	0,5	0,0	0,4	-0,2
Konsum i statsforvaltningen	0,7	2,9	2,8	0,8	0,1	0,3	0,7	-0,1	-0,3
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	1,3	3,8	3,4	1,0	0,3	0,3	2,1	0,2	-0,1
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	-2,1	-1,4	-0,6	-0,3	-0,9	0,2	-7,3	-1,3	-1,5
Konsum i kommuneforvaltningen	2,0	1,5	-0,4	1,9	0,7	0,8	-0,7	1,0	-0,2
Bruttoinvestering i fast realkapital	0,2	7,8	0,2	6,4	4,8	11,7	-9,5	8,6	-3,3
Utvinning og rørtransport	16,1	7,8	-5,1	14,4	2,2	10,9	-9,4	21,4	-5,3
Tjenester tilknyttet utvinning	-91,6	119,3	-102,5	192,6	-60,1	..	-84,1	-38,4	-11,5
Utenriks sjøfart	135,5	18,8	444,2	-33,6	70,1	113,4	-21,8	8,0	-47,3
Fastlands-Norge	-3,7	7,2	-3,9	5,5	4,1	6,7	-7,7	4,6	0,5
Fastlands-Norge eksklusiv offentlig forvaltning	-7,2	8,8	-1,7	5,2	5,0	3,4	-1,9	3,2	1,3
Næringer	-11,7	6,7	-3,7	4,2	4,7	3,0	-4,8	5,4	3,4
Industri og bergverk	-15,8	7,3	-1,7	3,3	7,8	-0,1	-10,9	13,0	2,3
Annen vareproduksjon	2,8	9,9	4,0	9,5	1,0	-6,4	0,5	10,8	3,9
Tjenesteproduksjon	-14,1	5,5	-6,5	2,7	5,0	7,1	-4,5	1,7	3,5
Boliger (husholdninger)	2,0	12,3	1,8	6,8	5,4	4,0	2,8	-0,1	-1,9
Offentlig forvaltning	10,5	1,9	-11,3	6,7	0,9	19,0	-26,6	10,7	-2,9
Lagerendring og statistiske awik	-26,6	97,5	791,8	30,6	-41,1	-64,4	312,3	-11,9	46,4
Bruttoinvestering i alt	-1,4	12,2	10,7	9,0	-1,1	5,9	-1,3	6,4	1,0
Innenlandsk sluttanvendelse	1,5	5,7	3,8	2,2	0,2	2,4	-0,1	2,5	0,7
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (eksklusiv lagerendring)	1,4	4,4	1,1	1,1	1,2	2,3	-1,1	1,8	0,6
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	2,3	2,2	-0,3	1,9	0,4	2,6	-3,5	1,5	-0,5
Eksport i alt	0,2	0,8	-0,6	-1,0	-1,4	-0,3	-0,9	0,9	2,5
Tradisjonelle varer	4,4	3,4	-1,1	-1,9	4,6	4,4	-1,2	-1,9	5,3
Råolje og naturgass	-0,7	-0,7	4,7	-2,1	-3,2	-4,7	1,6	2,0	-0,5
Skip og plattformer	19,5	-35,8	-53,7	18,8	-41,8	-19,7	-46,8	117,5	17,8
Tjenester	-4,5	3,9	-0,7	0,8	-1,4	2,7	-2,7	0,3	3,7
Samlet sluttanvendelse	1,1	4,1	2,4	1,2	-0,3	1,6	-0,4	2,0	1,2
Import i alt	1,1	8,9	3,6	2,3	2,4	2,7	-2,4	4,3	2,8
Tradisjonelle varer	5,1	10,2	4,2	3,9	2,0	0,2	0,8	3,8	4,4
Råolje og naturgass	9,9	-17,1	-49,1	106,2	48,6	-35,1	42,1	-18,7	-4,1
Skip og plattformer	-26,3	14,5	45,7	-18,3	19,5	27,0	-63,0	26,2	-43,1
Tjenester	-3,9	6,2	0,4	-0,1	1,8	7,1	-3,6	4,8	1,4
Bruttonasjonalprodukt	1,1	2,8	2,0	0,9	-1,0	1,3	0,2	1,3	0,8
Fastlands-Norge (markedsverdi)	1,4	3,4	1,7	0,6	0,9	1,6	0,5	0,8	0,8
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart	0,0	0,4	3,0	2,0	-8,5	0,2	-1,0	3,4	0,7
Fastlands-Norge (basisverdi)	1,3	3,2	1,5	0,5	1,0	1,2	0,9	0,9	0,9
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1,6	3,5	1,9	0,2	1,0	1,4	1,3	1,2	1,0
Industri og bergverk	2,9	2,0	-0,9	0,1	2,4	1,0	-1,4	1,1	0,6
Annen vareproduksjon	-3,2	3,2	5,6	-0,6	0,1	0,6	5,4	2,8	-1,4
Tjenesteproduksjon	2,3	3,9	1,9	0,4	0,8	1,6	1,1	0,8	1,7
Offentlig forvaltning	0,1	2,2	0,1	1,5	0,9	0,7	-0,2	0,0	0,2
Korreksjonsposter	2,5	5,5	3,2	1,4	0,4	4,1	-2,7	0,4	0,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindekser. 2003=100

	Ujustert		Sesongjustert						
	2003	2004	04.1	04.2	04.3	04.4	05.1	05.2	05.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	100,0	100,9	100,4	100,9	100,9	101,7	101,1	101,6	102,8
Konsum i offentlig forvaltning	100,0	102,4	100,9	101,9	103,1	103,6	104,4	105,2	106,0
Bruttoinvestering i fast kapital	100,0	104,1	102,0	103,2	105,0	105,6	106,1	106,7	106,5
Fastlands-Norge	100,0	103,9	102,2	103,3	104,8	104,8	105,6	105,4	105,4
Innenlandsk sluttanvendelse	100,0	101,8	101,3	101,6	102,8	102,1	101,7	105,1	104,9
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	100,0	101,8	100,8	101,6	102,1	102,8	102,7	103,2	104,1
Eksport i alt	100,0	113,8	107,1	109,9	116,0	122,3	124,4	128,4	135,7
Tradisjonelle varer	100,0	108,4	106,8	107,0	110,3	109,4	109,7	111,2	112,9
Samlet sluttanvendelse	100,0	105,5	103,2	104,2	106,9	108,2	108,5	112,0	114,1
Import i alt	100,0	105,6	104,7	104,3	106,0	107,0	107,0	106,3	106,8
Tradisjonelle varer	100,0	104,5	104,2	103,9	105,0	104,9	105,0	104,7	104,7
Bruttonasjonalprodukt	100,0	105,5	102,7	104,1	107,1	108,5	108,9	113,7	116,3
Fastlands-Norge (markedsverdi)	100,0	102,0	100,8	101,9	102,9	103,1	101,4	105,4	104,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert						
	2003	2004	04.1	04.2	04.3	04.4	05.1	05.2	05.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,8	0,9	0,3	0,4	0,0	0,9	-0,6	0,5	1,2
Konsum i offentlig forvaltning	3,3	2,4	0,0	1,1	1,2	0,4	0,8	0,8	0,7
Bruttoinvestering i fast kapital	0,5	4,1	2,0	1,2	1,8	0,6	0,5	0,5	-0,2
Fastlands-Norge	0,0	3,9	2,6	1,2	1,4	0,0	0,8	-0,2	0,0
Innenlandsk sluttanvendelse	2,5	1,8	1,4	0,2	1,2	-0,7	-0,4	3,3	-0,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	2,5	1,8	0,6	0,7	0,6	0,6	0,0	0,5	0,8
Eksport i alt	1,8	13,8	2,7	2,7	5,5	5,4	1,8	3,2	5,7
Tradisjonelle varer	-2,3	8,4	4,9	0,2	3,0	-0,8	0,3	1,3	1,6
Samlet sluttanvendelse	2,3	5,5	1,8	1,0	2,6	1,2	0,3	3,2	1,9
Import i alt	1,0	5,6	1,9	-0,3	1,6	1,0	-0,1	-0,6	0,4
Tradisjonelle varer	-0,3	4,5	1,9	-0,3	1,0	-0,1	0,2	-0,4	0,0
Bruttonasjonalprodukt	2,6	5,5	1,7	1,3	2,9	1,4	0,4	4,4	2,3
Fastlands-Norge (markedsverdi)	2,3	2,0	0,1	1,0	1,0	0,2	-1,7	3,9	-1,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.